

УДК

ЯРОЩУК Т. В.

Київське вище професійне училище технологій та дизайну одягу,
Україна

БІСЕРНИЙ ДЕКОР ОДЯГУ: ТРАДИЦІЇ ТА ІННОВАЦІЇ

Мета. Надати інформацію про традиції та інновації бісерної вишивки.

Наукова новизна. Дослідження трансформації функції вишивки від традицій до сучасності.

Практичне значення. Підґрунтя для впровадження та детального дослідження сучасних методів вишивки бісером для декорування сучасних виробів одягу та, як засобом «арт – терапії».

Ключові слова: вишивка бісером, арт-терапія, творча діяльність, психологічний стан, рукоділля.

Постановка завдання. Аналіз і дослідження джерел інформації про бісерну вишивку, як елемент оздоблення жіночих суконь та можливий засіб арт - терапії.

Методи досліджень. Дослідження базувалися на основі системного підходу, аналізу та синтезу інформації про сучасний стан декорування нових виробів одягу та на аналізі впливу вишивки бісером на психологічний та фізичний стан дітей в інтернаті.

Результати досліджень. Вперше бісер почали використовувати в Стародавньому Єгипті, а на території України він став відомий з часів Київської Русі. Особливого поширення набув у 18-19 ст. Бісером оздоблювали головні убори, прикраси з бісеру вплітали в коси, носили їх на шії, руках, виготовляли гаманці, сумочки, картини. Прикраси з бісеру носили по-різному: в одних селах молодиці, і дівчата; в інших - тільки жінки, в деяких місцевостях ними прикрашали чоловічі капелюхи, дівочі весільні головні вбори та сукні. На Буковині й досі вишивають народний одяг бісером [1].

На сьогодні бісерна вишивка є дуже актуальною серед видів оздоблення одягу, відомі дизайнери використовують її в створенні нових колекцій одягу. Підтвердженням цього є:

- кутюрна колекція Деніела Розберрі від французького модного дому «Schiaparelli» - осінь 2019 [2];

- колекція «Artemklimchuk» - Х.Л.А.М. осінь/зима - 2019/2020 [3]
вишита бісером та пастками;

- колекція VALENTINO весна/літо 2020 [4].

З 16 по 19 ст. основною функцією вишивки бісером було саме: передати мотиви та символіку певного регіону, які несли в собі оберігаючі та захисні орнаменти, а в 21 ст. вишивка розглядається як засіб: творчого прояву; саморозвитку; впливу на емоційний стан особистості, розвитку дрібної моторики рук.

В сучасних умовах набуває все більшої популярності теорія впливу на психологічні та фізіологічні процеси за допомогою художньої творчості, який отримав назву арт-терапія. «Арт-терапія – один із самих м'яких, і в той же час глибоких методів у арсеналі психологів і психотерапевтів.

Арт-терапія не має обмежень і протипоказань, завжди ресурсна і використовується практично в усіх напрямках психотерапії, в педагогіці, в соціальній роботі та бізнесі» [1, с. 38]. Арт-терапія – це напрямок в психотерапії, психокорекції та реабілітації, заснований на заняттях клієнтів (пацієнтів) образотворчим мистецтвом» [5, с. 75].

За М. Лібманом, арт-терапія – це використання засобів мистецтва для передачі почуттів та інших проявів психіки людини з метою зміни структури її світовідчуття [6, с. 8].

Останнім часом арт-терапія все ширше застосовується в соціальній сфері та володіє очевидними перевагами перед іншими формами психотерапевтичної роботи:

1. Арт-терапія є засобом переважно невербального спілкування. Це робить її особливо цінною для тих, хто недостатньо добре володіє мовою, відчуває труднощі в словесному описі своїх переживань.

2. Арт-терапія є засобом вільного самовираження і самопізнання. Вона має “інсайт-орієнтований” характер, надає атмосферу довір'я, високої терпимості і уваги до внутрішнього світу.

3. Арт-терапія заснована на мобілізації творчого потенціалу людини, внутрішніх механізмів саморегуляції і зцілення [6, с. 257].

Сучасне людство все менше працює руками, а здатності правої півкулі слабшають, якщо їх не використовувати. На жаль, в наші дні ми володіємо куди більш різноманітним вибором занять, ніж наші предки, і не замислюємося про те, що, відмовившись від давньої традиції, не даємо повністю розвиватися правій півкулі нашого головного мозку. Хоча психологи і невропатологи, зрозуміло, не забувають нам про це нагадувати. Будь - яка монотонна робота руками добре впливає на психологічний стан особистості, в тому числі і вишивка бісером.

Доказом цього можна вважати проведення автором статті дослідження в 2016 році «Вплив вишивки бісером на особистість», а саме оздоблення одягу дітьми в інтернаті, які позбавлені батьківської любові, підтримки та розуміння.

Таблиця 1 – Порівняльний аналіз

№	Категорія дітей за віком	Стан дітей до арт-терапії	Стан дітей після арт-терапії
1.	Діти з 4 по 5 клас	Були зовсім не відкриті до людей. Не дуже говірки. Грались самі, завдання виконували з неохотою і погано. Погано володіли будь якими творчими знаряддями праці.	Стали більш відкриті та краще виражати власні думки. Багато хто із задоволенням складала історію про картину яку вишивали. Педагоги зазначили, що на уроках діти стали працювати краще та вправніше.
2.	Діти з 6 по 7 клас	Були більш говірки, але не дуже довірливі. Дуже не впевнені у собі. Виконувати завдання практично не бажали.	Діти стали із задоволенням виконувати різні творчі завдання. Піднялась їхня самооцінка, почали знаходити власні плюси. У кого була слабка дрібна моторика рук – вона покращилась вдвоє.
3.	Підлітки з 8 по 9 клас	Не могли розібратись у власних бажаннях. Думки в основному виражали негативні. Впевненості у собі їм бракувало. Власних хобі практично ні у кого не було. Мали безліч шкідливих звичок.	Підлітки почали більш позитивно мислити, кожен з них зацікавився легендами виникнення бісерної вишивки. Вони за допомогою бісеру передавали свої власні почуття. Розкрилися деякі таланти про які ніхто не знав.

Було визначено особливості переживання негативних емоційних станів дітей. Протягом трьох місяців, двічі на тиждень по 2,5 год в день діти шкільного віку вишивали бісером і потім було проведено разом з психологом порівняльний аналіз. Педагоги зазначили, що діти стали

мислити більш позитивно, а руки стали краще та вправніше виконувати роботи на уроках праці та інших. Коротко результат наведено нижче у таблиці 1.

Експеримент показав, що при оздобленні виробів бісером є позитивний вплив на особистість людини.

Висновок. Проаналізувавши та дослідивши джерела інформації було визначено, що бісерна вишивка є на даний час дуже актуальною та займає важливе місце в переліці різновидів оздоблення одягу, але на сьогоднішній день не несе символічного навантаження, а є засобом творчого прояву особистості та методом проведення «арт - терапії».

Література

1. Федорчук О. Українські народні прикраси з бісеру. Видаництво «Свічадо», Львів, 2007 г. ISBN 978-966-395-016-7
2. <https://www.buro247.ua/fashion/shows/schiaparelli-fall-couture-2019.html>
3. <https://www.buro247.ua/fashion/shows/artemklimchuk-aw-19.html>
4. <https://www.patternindy.com/pfw-valentino-spring-summer-2020>
5. Газолишин В. Арт-терапія : Мистецтво бачити. – Херсон, 2007. – 75
6. Практикум по арт-терапии / [под ред. А. И. Копытина]. – СПб.:Питер, 2000. – 448 с.